

אוניברסיטת בר אילן
הפקולטה למשפטים

תרופות במשפט הפרטי

ד"ר מיטל גלבוש

בחינה מסכמת, מועד א', תשפ"א

הנחיות כלליות

1. הבחינה בחומר סגור.
2. משך הבחינה: שעתיים; לא תינתן הארכה.
3. סריקה מותרת רק למי שקיבל אישור רשמי ממדור תמיכה והנגשה. הסריקה אסורה לשאר הסטודנטים.
4. לבקשתך, למבחן מצורף כנספח גם נוסח המבחן עצמו כקובץ PDF (מי שרוצה להסתכל במבחן כקובץ יכול לעשות זאת, אולם מדובר במבחן זהה לחלוטין).
5. אורך התשובה לא יעלה על מספר המילים המצוין בכל שאלה). **חריגה ממגבלת המילים לא תיבדק.**

בהצלחה!

שאלה מס' 1 (30 נק')

שאלה 1

מפעל ראשון מייצר תרופות, ומפעל שני מייצר פחמים. על שטח מפעל התרופות להיות סטרילי ברדיוס של 400 ממבנה המפעל (בהתאם לכך, חצר מפעל התרופות סובבת את שטח המבנה של המפעל ברדיוס של 400 מטרים).

המפעל מייצר הפחמים, ממוקם במרחק של קילומטר מחצר מפעל התרופות, ויוצר זיהום אויר, שחודר לשטח שבו ממוקם מפעל התרופות. הניחו כי תחת התקנות הקיימות, לא ניתן לייצר תרופות בתנאים אלה (עקב הזיהום).

תוחלת הנזק שתיגרם עקב השבתת מפעל התרופות עומדת על 250.

מפעל התרופות יכול להתקין מתקן מיוחד לטיהור אויר בתוך מבנה המפעל עצמו. אם יעשה כן, יעמוד בתקנים ויוכל להמשיך בייצור. עלות המתקן 70. מפעל הפחם יכול להגביה את הערובות שלו בעשרה מטרים. עלות הגביה הערובות 80.

על פי הנתונים שבשאלה, ענו על הסעיפים הבאים:

שאלה מס' 1.1 (10 נק')

האם מפעל הפחם ידרש לפצות את מפעל התרופות? **נמקו.**

ע"פ הצדק המתקן: כן, מפעל הפחם גרם למפעל התרופות נזק ובכך גרם אי שיוויון נורמטיבי במצב שהפחם במינוס (וינריב-אריסטו). מפעל הפחם בתור המזיק הוא היחיד שיכול לתקן את הנזק שנוצר ע"י התרופה לניזוק ולכן חייב לפצות.

ע"פ ראייה כלכלית: לא, לפי נוסחת הנד תוחלת הנזק יותר גבוהה מעלויות המניעה של שניהם אך מפעל התרופות הוא מונע הנזק הזול ולכן יהיה יעיל להטיל עליו את האחריות למנוע את הנזק בהתקנת המתקן.

+10

(1.1)

שאלה מס' 1.2 (10 נק')

האם תשובתכם לסעיף א תשתנה אם בנוסף למתקן טיהור האויר, מסתבר שעומדת בפני מפעל התרופות אפשרות לרכוש מנגנון סילוק רעלים בעלות של 100? הסבירו את תשובתכן.ם.

תשובה עבור שאלה מס' 1.2 (10 נק')

לא, עדיין במקרה מפעל התרופות הוא מונע הנזק הזול משום שהתקנת מתקנת הטיהור בעלות של 70 תהיה יותר נמוכה מעלות הגבהת הערובות של הפחם בעלות של 80 ($80 > 70$). יש למפעל התרופות אפשרות למנוע את הנזק באמצעי אחר יותר יקר (מנגנון סלוק הרעלים) אך זה לא משנה את העובדה שמפעל התרופות עדיין מונע הנזק הזול ביותר מאשר מפעל הפחם עם האפשרות הראשונה שלו של התקנת מתקן טיהור אוויר.

+10

(1.2)

שאלה מס' 1.3 (10 נק')

האם תשובתכם לסעיף א תשתנה אם בנוסף להגבהת הערובות, מסתבר שעומדת בפני מפעל הפחם אפשרות לרכוש מתקן לריכוז רעלים בעלות של 60? הסבירו את תשובתכן.ס.

תשובה עבור שאלה מס' 1.3 (10 נק')

כן, האפשרות הנוספת של מפעל הפחם לרכישת מתקן לריכוז רעלים יותר זולה מאשר האפשרות של מפעל התרופות להתקין מתקן לטיהור רעלים. עלות ריכוז הרעלים היא 60 ויותר נמוכה מהעלות של התקנת מתקן הטיהור שהיא 70 ($70 > 60$). לכן תוטל אחריות על המזיק מכח הכלל של מונע הנזק הזול כדי לגרום יעילות כלכלית ולצמצם עלויות מניעת נזק.

+10

(1.3)

שאלה מס' 2 (18 נק')

שאלה 2

"בדיני זכויות יוצרים התרופות נועדות להגן על האינטרס של היוצר בלבד."

לפי מה שהוסבר בהרצאתו של דר' רחום טוויג, האם אמירה זו נכונה? הסבירו.

לא.

דיני זכויות יוצרים נועדו גם להגן על האינטרס של החברה כולה. רוצים ליצור תמריץ לאנשים ליצור ולהשקיע ביצירה שלהם מבלי לחשוש ביגנבו להם את הרעיון.

בכך החברה כולה מרוויחה שאנשים משקיעים ויוצרים לתוכה יצירות ופטנטים חדשים.

אם לא היה את התרופות בדיני זכויות יוצרים אנשים לא היו מקבלים קרדיט על הקניין הרוחני שלהם או היו יוצרים עותקים עם עיוות של המקור. זה היה יוצר חוסר ביצירות חדשות בחברה כי אנשים לא היו מתאמצים להשקיע עלויות ביצירה כאשר ההעתקה הרבה יותר זולה בעלויותיה, וכן לא היו מקבלים החזר על ההשקעה.

+18

(2)

יפה מאוד.

שאלה מס' 3 (30 נק')

שאלה 3

תמרי ועמיר שכנים. עמיר הודיע לתמרי שהוא נוסע לצורכי עבודה למספר ימים. תמרי חשב שזו יכולה להיות הזדמנות מצוינת לערוך מסיבה בחצרו של עמיר, שהינה מרווחת ויכולה להכיל אורחים רבים. כחמישים אורחים הגיעו לחצרו של עמיר. תמרי כל כך שמח על ההזדמנות, ולכן ניקה את חצרו של עמיר – למעשה, לאחר המסיבה החצר היתה נקייה יותר משהיתה לפני המסיבה.

שאלה מס' 3.1 (12 נק')

עמיר שב לביתו, ושמע על המסיבה בחצר. הוא פונה אליך להתייעץ לגבי התרופה המגיעה לו שכן המסיבה נערכה ללא ידיעתו ו/או הסכמתו. **הסבירו**

תשובה עבור שאלה מס' 3.1 (12 נק')

יש פגיעה בזכות הקניין של עמיר על הבית שלו- ללא הסכמתו אף אחד לא יכול להשתמש ברכוש שלו, ואם כן השתמשו ברכוש שלו ופגעו בזכות שיש לו אז צריכים לשלם לו פיצויים על כך.

ניתן לטעון שתמרי התעשר על חשבון תמיר שלא כדין הוא נהנה מהקניין שלו ללא הסכמתו וגם אם לא נגרם נזק עדיין הוא יהיה צריך לשלם לו דמי שימוש ראויים בנכס (כמו שכירות) על זמן המסיבה.

+12

(3.1)

שאלה מס' 3.2 (18 נק')

האם תשובתך לסעיף הקודם תשתנה אם יתברר, כי תמרי לא ערך את המסיבה בעצמו, אלא השכיר את החצר לאדם אחר (תוך כדי שהתחזה להיות בעליה כחוק)? הסבירו

כן, תמרי יהיה צריך לשלם לעמיר דמי שימוש ראויים בנכס **וגם** את הרווחים שהשיג כאשר השכיר את הנכס למישהו אחר. זו התעשרות שלא כדין של תמרי על חשבון עמיר והמטרה היא למנוע מאנשים להתעשר שלא כדין על חשבון אנשים אחרים ולכן נשלול מתמרי את הרווח שלו מהשכרת החצר.

אנחנו רוצים להרתיע אנשים להתעשר שלא כדין בכך נשלול מהם את הרווחים שלהם וגם נדרוש מהם לשלם על הכנס דמי שימוש כאילו הוא השכיר את הנכס מהמזיק בתשלום.

אולם ע"פ הצדק המתקן- צריך לשלם לעמיר רק את הדמי השימוש הראויים בנכס ללא הרווחים. משום שע"פ עקרון הקורלטיביות צריכה להיות התאמה בין הפגיעה בזכות שלו על הנכס לתרופה.

+18

(3.2)

שאלה מס' 4 (22 נק')

שאלה 4

האם הרעיון של כלל אחריות וכלל קניין מבית מדרשם של קלברזי ומלמד מתיישבים עם רעיון הצדק המתקן?

הסבירו את תשובתכן.ם.

לא, הרעיון העומד מאחורי הכללים הוא להעניק הגנה לזכות התובעים, הרתעה, ויצירת עסקאות יעילות.

כלל הקניין- מהווה הגנה חזקה יותר לזכות של התובע (צו מניעה) ונועד למקרים של עלויות עסקה נמוכות ובכך העסקה לא יעילה כדי למנוע מצב של סחטנות והכרחה להיות צד בעסקה. כלל אחריות מהווה הגנה חלשה יותר על הזכות (פיצויים) ונקבע שכאשר העלויות של העסקה יהיו גבוהות מאוד במקרים של סחטנות של התובע את הנתבע נשתמש בו (אתא גלגול שני).

מטרת הצדק המתקן היא להשיב את המצב לקדמותו, להחזיר לאיזון את השיוויון הנורמטיבי שנוצר בגלל הנזק. עקרון הקורלטיביות בצדק מתקן קובע שהתרופה צריכה להיות מותאמת במדויק לנזק שנוצר, והרעיון שמאחורי הכללים לעיל שהוא בנוסף גם להרתיע את הצדדים ליצור עסקאות יעילות אינו מתיישב עם המטרת הצדק המתקן.

+22

(4)

תשובה מצוינת.

מבחן מצוין. כל הכבוד.

שאלה מס' 5 (1 נק' - שאלת בונוס)

טיוטה. לשימוש הסטודנטים לצורך כתיבת טיוטה. טיוטה זו לא תבדק (הניקוד פיקטיבי).

